

denne formulering bl.a. indebærer, at selv mindre alvorlige lovovertrædelser som f.eks. banale tyverier, brugstyverier og hærværk vil opfylde denne betingelse. Udvalget har overvejet forskellige andre strafferammekriterier som f.eks. strafferammer på fængsel i 1 år eller derover eller fængsel i 2 år og derover. Flertallet, der er enige om den ovennævnte foreslåede bestemmelse, har imidlertid ikke fundet det muligt eller hensigtsmæssigt at fastsætte et bestemt strafferammekriterium.

Selv om der af en bestemt strafferamme nok kan udledes noget om, hvorledes lovgivningsmagten vurderer alvoren af en bestemt forbrydelse, så angiver strafferammens maksimum dog kun en vurdering af forbrydelsen i den grovest tænkelige form. Der forekommer således straffelovsbestemmelser med en høj strafferamme, men hvor den konkret begåede lovovertrædelse kan være af forholdsvis underordnet karakter. På den anden side kan der forekomme lovovertrædelser, der må anses for alvorlige, selv om der for forbrydelsen måske er fastsat en forholdsvis lav maksimumsstraf. Strafferammen for simpel brandstiftelse i straffelovens § 181 er således fængsel i indtil 6 år, men en ildpåsættelse kan være af ganske underordnet betydning. På den anden side er strafferammen ved tavshedsbrud med forsæt til økonomisk vinding fængsel i 2 år, mens rammens maksimum ellers - bortset fra skærpene omstændigheder - er fængsel indtil 6 måneder. Spørgsmålet, om der har været forsæt til økonomisk vinding, bør selvsagt ikke være afgørende for spørgsmålet om vidnepålæg. Hertil kommer, at strafferammer med tiden kan ændres. Straffelovrådet har i sin betænkning om strafferammer og prøveløsladelse nr. 1099/1987 foreslået omfattende ændringer i straffelovens strafferammer.

Flertallet har derfor valgt at karakterisere lovovertrædelsen ved at anvende udtrykket en alvorlig lovovertrædelse. Hensigten hermed er, at mere banale overtrædelser af straffeloven og anden lovgivning, som f.eks. almindelige tyverier og brugstyverier, mindre hærværk og lignende ikke skal kunne føre til vidnepålæg. Den begåede lovovertrædelse skal ud fra en generel betragtning kunne betegnes som alvorlig. Strafferammeangivelsen kan dog give en vis vejledning for vurderingen. Såfremt strafferammen f.eks. er fængsel i 2 år eller derover, må lovovertrædelsen i almindelighed anses for alvorlig. Til gengæld vil en overtrædelse med strafferammemaksimum på f.eks. fængsel i 6 måneder normalt ikke kunne anses for en alvorlig lovovertrædelse. Dette indebærer f.eks., at der i sager om brud på tavshedspligt, der efter straffelovens § 152, stk. 1, straffes med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 6 måneder, i modsætning til i dag normalt ikke vil kunne meddeles vidnepålæg. Dette vil

dog for det første kunne ske, når tavshedsbruddet må anses for en alvorlig lovovertrædelse på grund af det bag tavshedspligten liggende hensyn, f.eks. hensynet til statens sikkerhed eller hensynet til tillidsforholdet mellem patienter og sygehuspersonale. For det andet vil det kunne ske efter den ovenfor foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 172, stk. 6, såfremt der i forbindelse med tavshedspligtsbruddet er sket offentliggørelse af oplysninger om enkeltpersoners personlige eller private forhold, som ikke tjener formål af samfundsmæssig betydning.

Forbrydelsen skal således ud fra en mere generel betragtning kunne karakteriseres som alvorlig. Hertil kommer, at forbrydelsens konkrete grovhed indgår i vurderingen, idet det netop er hensynet til forbrydelsens opklaring på grund af dens grovhed, der sammen med en afvejning af hensynet til behovet for kildebekyttelse sammenholdt med artiklens eller udsendelsens samfundsmæssige betydning, der er afgørende for, om vidnepligt bør pålægges.

Efter bestemmelsen er det endvidere en betingelse for at pålægge vidnepligt, at vidneførslen findes nødvendig af hensyn til sagens opklaring. Udvalgets flertal finder ikke, at anklagemyndigheden skal kunne bevise, at forbrydelsen ikke kan opklares, med mindre vidnepligt pålægges. En sådan bevisbyrde vil strengt taget aldrig kunne løftes. Det må efter flertallets opfattelse være tilstrækkeligt, at det godtgøres, at de oplysninger, der kan fremkomme ved vidneførslen, vil have afgørende betydning for sagens opklaring.

Efter flertallets forslag er det endelig en betingelse, at hensynet til sagens opklaring på grund af forbrydelsens grovhed eller andre særlige offentlige eller private interesser klart overstiger hensynet til kildebekyttelsen sammenholdt med artiklens eller udsendelsens samfundsmæssige betydning.

Heri ligger, at retten skal foretage en afvejning af forbrydelsens grovhed m.v. over for kildebekyttelsen og artiklens eller udsendelsens samfundsmæssige betydning. Jo mere betydningsfuld i samfundsmæssig henseende en historie er, des mere rimeligt vil det være, at vedkommende journalist kan beskytte sin kilde, det vil sige desto grovere skal en forbrydelse være, for at der vil kunne pålægges vidnepligt. Omvendt vil hensynet til kildebekyttelsen være mindre i sager, hvor enten selve sagen eller den sammenhæng, hvori den omtales, har en mere underordnet samfundsmæssig betydning, hvorfor der skal mindre til for at fastslå, at hensynet til opklaringen klart overstiger kildebekyttelseshensynet.

Flertallet kan tiltræde, at hensynet til at beskytte en kilde som regel vil være relativt mindre, når det er selve kilden, der samtidig er gerningsmand til forbrydel-